

ІНФОРМУЄ, ПОЯСНЮЄ, НАДИХАЄ!

Переселенка з Бердянська відкрила дві кав'ярні у Львові

БІЛЬШУ частину життя Ксенія Клейнос мешкала у Бердянську. Була співвласницею креативного простору, де проводились майстер-класи, лекції та інші заходи. З початком повномасштабної війни жінка переїхала до Львова.

Активна та завзята, вона не могла всидіти без діла – подала

заявку, щоб отримати грант на відкриття бізнесу. За ці кошти вирішила відкрити кав'ярню, яка нагадувала б їй рідне місто й стала місцем зустрічі для інших переселенців, що оселилися у Львові. Заклад отримав назву «Дзєндзик» – на честь острова біля Бердянська.

Всередині кав'ярня прикрашена малюнками, що нагадують про Азовське море. Зокрема, маяком, створеним художницею із Бердянська. На стіні закладу розміщено напис: «Ти можеш більше, ніж думаєш». Згодом Ксенія відкрила ще одну кав'ярню у Львові.

У закладах можна не лише випити смачної кави, але й

взяти участь у різноманітних цікавих закладах: воркшопах, книжкових клубах, зустрічах із художниками. Відвідувачі обмінюються контактами, досвідом життя у Львові, читають книжки авторів із Бердянська. А доходи від продажу хендмейду та листівок спрямовують на підтримку армії та на благодійні проєкти.

Фото – Instagram Ксенії Клейнос

ПІДСУМКИ МІЖНАРОДНИХ ПОДІЙ

Ukraine Recovery Conference-2024

ТРЕТЯ конференція з відновлення України тривала в Берліні протягом 11 та 12 червня 2024 року. Її гаслом стало «Об'єднані у захисті. Об'єднані у відновленні. Сильніші разом». Конференція зібрала представників більш ніж 60-ти делегацій і понад 3400 учасників.

Загалом за час URC-2024 різні сторони уклали понад 110 угод і домовленостей щодо енергетичного сектору України, приватної економіки, людського капіталу тощо. Оціночна вартість проєктів, які мають стати підсумком URC-2024, становить 16 мільярдів євро.

Крім того, відбулася низка спільних зустрічей та «круглих столів», присвячених зеленій металургії, страхуванню, українським

критичним матеріалам, водневому коридору України з ЄС, реформі податкової системи тощо.

Також працювали стенди українських громад та виробників оборонної промисловості, представників комунальної сфери, державних підприємств тощо. Крім того, була представлена низка мистецьких виставок на теми війни і відродження України та її громадян.

Перша віцепрем'єр-міністерка України – міністерка економіки України Юлія Свириденко, підсумовуючи захід, перерахувала: уряд США оголосив, що надасть додаткові 800 мільйонів доларів на енергосектор України; між приватними компаніями цими днями укладено угод на 680 мільйонів євро;

концерн Rheinmetall AG відкриє перші заводи в Україні; започатковано Альянс сприяння стійкості малого та середнього підприємництва; започатковано міжнародний «Альянс навичок для України»; Україна отримає підтримку в розмінуванні.

Також Німеччина та міжнародні партнери заснували коаліцію на підтримку стійких муніципалітетів.

За підсумками URC-2024 Україна та Німеччина ухвалили спільну заяву, у якій серед іншого наголосили на важливості підтримки оборонного сектору як ключового для української економіки.

За матеріалами медіамережі «Вікно Відновлення»

Закінчення – на 2-й стор.

ФЕЙКИ

Росіяни спекулюють на темі відключень електроенергії

TELEGRAM-КАНАЛИ росії поширюють фото фейкової пам'ятки нібито від Міністерства енергетики України щодо рекомендацій для економії електроенергії, повідомляє Центр протидії дезінформації.

Зокрема, згідно з брошурою, українцям радять: прати білизну раз на місяць, купувати продукти швидкого приготування, скоротити перегляд телевізора та слідкувати за дітьми.

Верифікувавши інформацію в Міністерстві енергетики України, Центр протидії дезінформації повідомляє, що поширювана «пам'ятка з порадами» не має ніякого відношення до Міністерства.

Знеструмлення влітку є штучним і переслідує особисті інтереси олігархів

Прокремлівські користувачі мережі X [колишній Twitter] пишуть, що олігархи, які тримають стратегічний енергосектор України, знеструмлюючи помешкання споживачів влітку, хочуть відволікти українців від нелегітимності Зеленського, деморалізувати та контролювати їх. Крім того, російська пропаганда тиражує в інформаційному просторі конспірологічні теорії з метою психологічного впливу на українців про те, що обмеження електропостачання є «невмотивованими» і «штучними».

Як наголошують у Центрі протидії дезінформації, криза в енергетичному секторі України спричинена масованими російськими ракетними обстрілами цивільної інфраструктури, що є черговим злочинним путінським росії.

У Матвіївській громаді – катастрофічна ситуація з дорогами та питною водою

ЗА ЧАС повномасштабної війни запорізькі громади, які перебувають у тилу фронту, навчилися самостійно та за допомогою міжнародних партнерів долати старі й нові виклики.

У сільських громадах Запорізької області збільшилася кількість населення. У більш-менш мирні куточки приїхало чимало переселенців із тимчасово окупованих місць або територій, де неможливо жити через активні бойові дії. Не стало винятком і село Матвіївка Запорізького району – центр територіальної громади, де населення стало більше на дві тисячі, а загалом тут нині офіційно проживає шість тисяч мешканців.

Побільшало людей – і загострилися проблеми, які раніше місцева влада

могла оперативно вирішувати. Однак через війну не завжди вистачає коштів для найнеобхіднішого, що вже казати про «грандіозні» проєкти, як-от ремонт доріг або будівництво нового водогону. Однак у Матвіївці місцевих жителів наразі хвилюють саме водопостачання та стан доріг.

Питна й технічна вода у громаді є, але не завжди і не всюди

За словами голови Матвіївської сільської ради Олексія Гладішева, місцевий водопровід був збудований у 60-70 роках, і

сьогодні не витримує навантаження. Через зношеність труб на водопровідній мережі постійно виникають аварії, тоді без води залишається не тільки населення, але й соціальні об'єкти – два заклади освіти, амбулаторія...

Директор комунального підприємства «Дружелюбівський сількомунхоз» Олена Овдієнко уточнює, що ситуація з водопостачанням у Матвіївській громаді дійсно складна, особливо влітку, коли збільшується розбір питної води. А вже місцеві мешканці її не лише споживають, а й використовують для поливу городів.

Так склалося, що від водоводу на Центральній вулиці Матвіївки,

а це вісім кілометрів аварійних труб, залежить водопостачання всього населеного пункту. І їх треба терміново замінити – адже ця центральна артерія «передає» воду на інші 60 км водогону, від її стану залежить, чи будуть із питною водою жителі інших вулиць.

Орієнтовна вартість ремонту водогону складає 32,4 млн гривень, однак у громаді немає коштів на його реалізацію. За словами голови громади, є проєкт, він пройшов експертизу – і його подали на фінансування не тільки коштом держави й Запорізької області, але й міжнародних донорів, зокрема, ЮНІСЕФ.

Наразі відбувається коригування проєкту, щоб якнайшвидше забезпечити мешканців якісною питною водою.

Дорога Кам'яне – Матвіївка – у «сумному стані»

У центрі Матвіївки одна частина автодороги відремонтована, на іншій – утворилися ями, які майже неможливо об'їхати. При цьому траса Кам'яне – Матвіївка постійно використовується і військовими, і для цивільних потреб.

– Дорога дуже важлива, вона з'єднує два напрямки: Запоріжжя – Донецьк та Запоріжжя – Харків, – каже Олексій Гладішев. – Крім цього, у громаді змішане навчання, і дітей везуть на навчання до Матвіївки з інших населених пунктів громади.

Закінчення – на 3-й стор.

Фото – Олени АХІНЬКО та Запорізької ОВА

Підготувала Олена АХІНЬКО

У якій точці перебуває Україна на шляху до ЄС

Десятиліття обережного зближення

Мало хто пам'ятає, що прагнення України приєднатися до європейських інституцій бере свій початок з... 1994 року. Потім були два десятиліття сидіння на двох стільцях з нахилами то в бік ЄС [при Президенті Ющенку], то в бік так званого Митного союзу. Чергове гойдання президента Януковича, який в останній момент відмовився підписувати Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, стало однією з причин Євромайдану. Після кривавих подій кінця лютого 2014 року з анексією Криму та наступним захопленням росією частин Донецької і Луганської областей у квітні 2014 року була підписана політична частина Угоди про асоціацію, а у 2017-му вона вступила в силу у повному обсязі. Тоді ж Україна отримала і безвіз.

Угода про асоціацію була розрахована на 10 років. Україна не дуже поспішала її виконувати, тобто приводити своє законодавство у відповідність із європейським та зміцнювати демократію. Зі свого боку, і Євросоюз не схильний був говорити про можливість приєднання до нього України в осяжному періоді.

Що переконало європейців побачити в українцях «своїх»

Усе змінилося 24 лютого 2022 року. «Коли почалася війна, ми по-іншому подивилися на Україну», – розповіла журналістам **пані Катаріна Матернова**. – *Стойкість та відвага українців вразили європейців. Шкода, що ми відкрили ці риси українців лише після повномасштабного*

вторгнення. А коли на четвертий день Україна подала заяву на вступ до Євросоюзу, це було для нас фантастично: вони [українці, – ред.] сидять у бункерах, під обстрілами, і докладають зусиль, аби вступити до ЄС. Але це було те, чого вимагало суспільство. Так, ми мали відповісти на це прагнення раніше. Проте я горда, що тоді ми достойно відреагували. Питання викликало багато дискусій, але в ті емоційні дні ми зуміли дати правильну відповідь, і у червні 2022 року Україна отримала статус кандидата у члени ЄС».

З 2022 року Україна набрала спринтерську швидкість. Так кажуть європейці. Проте за усієї симпатії до нашої сміливості та стійкості ЄС не міг перестрибнути через процедури. Хоча й робив усе, аби для української влади вони стали найменш болючими. Та виконання семи рекомендацій Єврокомісії замість двох місяців зайняло півтора роки. Зрештою 14 грудня 2023 року Європейська рада вирішила розпочати переговори про вступ України і Молдови до Європейського союзу.

Чи вплинуть на підтримку України вибори до Європарламенту

Попередня українська затримка унеможливила продовження «турборежиму» у набутті членства, бо з початку року Брюссель почав готуватися до загальноєвропейських виборів до Європарламенту. Тому Єврокомісія 12 березня поточного року затвердила проект переговорної рамки, але його подальше схвалення Радою ЄС та засідання Європейської Ради, на

НА ПОЧАТКУ ЧЕРВНЯ кореспондентка «МІГ» взяла участь у тренінгу для регіональних медіа «ЄС: просто про складне», де мала змогу разом із колегами поспілкуватися особисто з пані послом ЄС в Україні Катаріною Матерновою. 6-9 червня відбулися вибори до Європарламенту. Наприкінці червня очікується, що Європейська рада затвердить рамку переговорного процесу про вступ України до ЄС. Що спільного між цими подіями?

якому лідери держав-членів ЄС мають погодити офіційний старт переговорів, було відкладено на післявиборчий період.

Багато експертів з хвилюванням чекали виборів до Європарламенту. Бо інша конфігурація політичних сил може суттєво вплинути на склад європейських інституцій, від яких залежить підтримка України. На щастя, хоча праві партії і зміцнили свої позиції, не всі вони є ультраправими [в нашому контексті – антиукраїнськими]. **Головний редактор «Європейської правди» Сергій Сидоренко** у статті «Європа йде вправо. Що означають результати євровиборів та чому вони стали історичними» пише, що *«підтримка України зараз дійсно є одним із головних політичних маркерів для європейців, тож антиукраїнські партії не матимуть шансу увійти до мейнстріму».*

Можна бути абсолютно впевненими, що нова коаліція буде проукраїнською. Зрештою, партії, які підтримують Україну, взяли близько чи більше 600 місць з 720 у Європейському парламенті. І той ухил вправо, який стався на цих виборах, жодним чином не підважить нашу підтримку з боку європейського репрезентативного органу».

Пані посол ЄС в Україні Катаріна Матернова на зустрічі з журналістами висловила сподівання, що старт переговорам

буде дано наприкінці місяця: *«Я не можу з цього місця гарантувати, що так воно і буде, бо у прийнятті таких рішень має бути консенсус. Та вражає, що Україна не тільки б'ється за виживання, але й проводить реформи – антикорупційну, банківську, судову та інші, і має на цьому шляху великий прогрес».*

Що робити, аби не отримувати «жовту картку»

Президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн [має великі шанси переобратися на цю посаду] 11 червня на Конференції з відновлення України в Берліні підтвердила, що Україна виконала усі необхідні кроки для початку переговорів про вступ до кінця цього місяця. Але заплановане на 12 червня обговорення послами ЄС схвалення переговорних рамок для України і Молдови перенесли, бо палиці в колеса знову встромила Угорщина, хоча партія її очільника Віктора Орбана дуже сильно втратила на нинішніх виборах до Європарламенту. Зрештою, постійні представники держав-членів Європейського Союзу ввечері 14 червня принципово схвалили переговорні рамки для переговорів про вступ України та Молдови. Це означає, що 25 червня, як і планувалось, відбудеться міжурядова конференція, що дасть офіційний старт переговорам про

вступ України та Молдови в ЄС. Рамка переговорів, на яких розглядатимуться та узгоджуватимуться 35 блоків питань у шести кластерах, триватиме кілька років. Рішення приймаються консенсусом, і щоб не отримати зненацька «жовту картку» від якоїсь іншої країни, треба буде чітко розуміти: який у неї мотив? ЄС – це, перш за все, економічний союз. І потрібно вивчати історії перемовин інших країн, щоб не було завищених очікувань. Аналізувати зміни в законодавстві, аби вони були на користь Україні та українцям. І працювати, незважаючи на втому.

«Ми бачимо, які люди втомлені, – сказала Катаріна Матернова. – Війна – це величезний тиск на всіх. І збереження стійкості – це виклик. Процес не буде швидким і прямолінійним. Приєднання до ЄС вимагатиме зусиль усього суспільства. Прямо зараз є велика підтримка, ми бачимо єдність. Вона, може, не така потужна, як була на початку великої війни, але вона є, і її треба зберігати».

Україна має стати по-справжньому демократичною країною і продовжувати реформи. Для цього потрібні подальші спільні зусилля Верховної Ради, Кабміну, органів місцевого самоврядування, експертів і громадянськості. Бо вступ до ЄС – не просто прагнення чи чиясь забаганка. ЄС – це про нормальне життя вільної країни у вільному світі.

Фото Ганна ЧУПРИНА

ПІДСУМКИ МІЖНАРОДНИХ ПОДІЙ

Саміт G7: непохитна підтримка України

ЗА ПІДСУМКАМИ саміту G7 [міжнародний клуб урядів семи високорозвинених країн світу - США, Японії, Німеччини, Британії, Франції, Італії, Канади] лідери країн ухвалили декларацію, де першим питанням винесли Україну. G7 висловила солідарність Києву і заявила про нарощування колективних зусиль щодо роззброєння російського військово-промислового комплексу.

Основні тези декларації:

■ **«Росія повинна заплатити за шкоду».**

За даними Світового банку, завдані Україні російською агресією збитки наразі перевищують 486 мільярдів доларів США. Лідери G7 наголошують, що Росія не має права вирішувати, чи буде вона платити за шкоду, заподіяну Україні, і коли саме: *«Суверенні активи Росії в наших юрисдикціях залишатимуться знерухомленими доти, доки Росія не припинить свою агресію та не заплатить за шкоду».*

«Велика сімка» також започаткує Надзвичайну програму прискорення надходжень до бюджету України [ERA], щоб зробити доступними близько 50-ти мільярдів доларів США додаткового фінансування для України до кінця року:

«Ми маємо намір розподіляти це фінансування через численні канали,

які спрямовуватимуть кошти на військові, бюджетні та відновлювальні потреби»;

■ **Будь-яке застосування ядерної зброї Росією було б неприпустимим.**

У декларації засуджено безвідповідальну і загрозливу ядерну риторику Росії, а також її позицію стратегічного залякування, в тому числі оголошене розгортання ядерної зброї у Білорусі:

«Ми підтримуємо право України на самооборону. Ми збільшуємо наші можливості з виробництва і постачання озброєнь на допомогу Україні в її самообороні. Ми також підтримуємо зусилля, спрямовані на допомогу Україні в модернізації її збройних сил і зміцненні її власної оборонної промисловості»;

■ **«Підвищити ціну війни Росії»: санкції, штрафи для «обхідників», ціни на нафту.**

«Ми продовжимо вживати заходів проти суб'єктів у Китаї і третіх країнах, які матеріально підтримують російську військову машину, які допомагають Росії в обході наших санкцій».

Ми продовжуватимемо чинити значний тиск на російські доходи від енергоносіїв та інших сировинних товарів... включаючи санкції та інноваційні заходи для боротьби з використанням Росією оманливих альтернативних методів транспортування для обходу наших санкцій за допомогою тіньового

флоту... Ми продовжимо зусилля, спрямовані на зменшення доходів Росії від продажу металів»;

■ **Відновлення України залишається ключовим пріоритетом.**

Лідери країн наголосили на рішучій підтримці енергетичної безпеки України, в тому числі шляхом координації міжнародної допомоги через Координаційну групу з питань енергетики G7+Україна.

Вони звернули увагу на становище 3,4 мільйона внутрішньо переміщених українців, пріоритетність реінтеграції учасників бойових дій та цивільних осіб з інвалідністю. Вони закликали Росію звільнити всіх осіб, яких вона незаконно перемістила або депортувала, та безпечно повернути їх додому.

У декларації зафіксовано підтримку сільськогосподарського сектору України, а також перспективи залучення іноземних приватних секторів до сталого економічного відновлення України.

«Ми вітаємо і підкреслюємо важливість того, що сама Україна продовжує впроваджувати внутрішні реформи, особливо у сфері боротьби з корупцією, реформування системи правосуддя, децентралізації та просування верховенства права. Ми будемо продовжувати підтримувати Україну стільки, скільки буде потрібно».

✓ На полях саміту «Великої сімки» в Італії Україна і США також підписали безпекову угоду на 10 років.

Глобальний саміт миру

У ШВЕЙЦАРСЬКОМУ БЮРГЕНШТОКУ 15-16 червня відбувся перший Український саміт миру, що зібрав представників понад 90-та держав, 57 з яких прибули сюди на рівні лідерів. За його результатами було затверджено «Спільне комюніке щодо обрисів миру». До нього увійшли три з десяти положень «Формули миру Зеленського», щодо яких позиція Києва має найширшу згоду у світі.

1. Будь-яке використання ядерної енергії та ядерних установок має бути безпечним, надійним, захищеним та екологічно прийнятним. Українські атомні об'єкти, включаючи Запорізьку АЕС, повинні працювати безпечно та надійно під повним суверенним контролем України, відповідно до принципів МАГАТЕ та під його наглядом. Будь-яка погроза ядерною зброєю або застосування в нинішній війні є неприпустимими.

2. Глобальна продовольча безпека залежить від безперервного виробництва та постачання харчових продуктів. Тож вільне, повне і безпечне торговельне судноплавство, а також доступ до портів у Чорному та Азовському морях є критично

важливими. Напади на торгові судна в портах і на всьому шляху прямування, а також удари по цивільних портах і цивільній портовій інфраструктурі є неприйнятними. Продовольча безпека в жодному разі не повинна бути використана як зброя. Українська сільськогосподарська продукція має безпечно та вільно постачатися до зацікавлених третіх країн.

3. Всі військовополонені мають бути звільнені через механізм повного обміну. Всі депортовані та незаконно вивезені українські діти, а також усі інші незаконно затримані українські цивільні, повинні бути повернуті до України. Статут ООН, у тому числі принципи поваги до територіальної цілісності та суверенітету всіх держав, може і буде слугувати основою для досягнення всеосяжного, справедливого і тривалого миру в Україні.

Підсумкову декларацію Глобального саміту миру підписали 78 держав та чотири організації. Серед країн, які не підписали комюніке, – Саудівська Аравія, Таїланд, Індія, Мексика, ПАР, Бразилія, Об'єднані Арабські Емірати, Ірак та Йорданія.

Підготувала Ганна ЧУПРИНА

Як відбувалися закупівлі з відбудови у 2023 році

ЦЕНТР економічної стратегії та Інститут економічних досліджень і політичних консультацій провели аналіз закупівель будівництва, до яких відносяться в тому числі закупівлі з відбудови та відновлення, на основі даних системи Prozorro за 2023 рік. Про це повідомляє Представництво ЄС в Україні.

Станом на кінець 2023 року, прямі втрати внаслідок російського вторгнення становили 152 млрд доларів, а потреби у відновленні – 486 млрд. При цьому коштів на відновлення виділяється значно менше. Річний обсяг тендерів у будівництві та поточному ремонті становить 283 млрд гривень за підсумками 2023 року [близько восьми мільярдів доларів]. У 2024 році пріоритетні витрати на реконструкцію та відновлення становлять 15,3 млрд доларів.

“Ресурси для відбудови обмежені, і дуже важливо, щоб вони витрачались у найбільш ефективний спосіб. Тож належне функціонування публічних закупівель – це інструмент стабільного економічного відновлення України. Саме тому представництво ЄС в Україні активно співпрацює з Урядом у цій сфері”, – сказав **Хенрік Вітфельт, керівник відділу державного фінансування, підтримки бізнесу та соціальної політики Представництва ЄС в Україні**.

Всього, за кодом будівельних робіт та робіт з поточного ремонту, у 2023 році успішно завершили 173 тисячі закупівель на суму 283 млрд гривень.

Аналіз закупівель виявив низку проблем у закупівлях відбудови. Про це розповів **старший економіст Центру економічної стратегії Володимир Ланда**.

Так, у 2023 році, на закупівлях з будівництва та відбудови

спостерігалась **низька конкуренція**. У закупівлях з використанням електронної системи Prozorro середній показник конкуренції був близько 1,4 учасника на тендер. Тоді як у Державного агентства з відбудови та відновлення – понад 2,2 учасника.

Ще одна проблема – це **дрібнення закупівель**. У 2023 році в інтервалі 180-190 тис. грн було проведено 2,9 тис. закупівель, в інтервалі 190-200 тис. грн – 15,6 тис. закупівель, а в інтервалі 200-210 тис. грн – лише 0,6 тис.

Є проблема у **великій кількості нормативно-правових актів**, які регулюють сферу закупівель, і, до того ж, змінюються дуже часто. Крім цього, за словами Ланди, є і **проблема з відкритістю проєктних кошторисів**.

Аналітики ЦЕС та ІЕД розробили низку рекомендацій для підвищення прозорості та ефективності закупівель з відбудови та відновлення. Кінцева мета – зробити закупівлі відновлення більш ефективними, коли за свої кошти держава отримуватиме послуги належної кількості та якості, а конкурентні приватні та державні компанії мають змогу розвиватися, отримуючи замовлення.

“Ця новина підготовлена в рамках проєкту «Контроль витрат на відновлення», що фінансується Європейським Союзом. Проєкт є спільною роботою Центру економічної стратегії, Інституту економічних досліджень та політичних консультацій та ГО «Технології прогресу». Всі учасники проєкту є членами коаліції RISE.

ЯК СКАЗАВ при зустрічі **голова ГО «Хвиля допомоги» Олег Власов**, який вже кілька років опікується донеччанами, що знайшли прихисток у Запоріжжі, – їх нині трохи менше трьох тисяч. Всім без винятку тоскно без рідної домівки.

Та є люди, яким особливо важко. Добродійна справа надання обідів здійснюється завдяки співпраці декількох організацій: благодійному фонду «Карітас Запоріжжя» та ГО «Хвиля допомоги».

Обіди видають зареєстрованим у Центрі підтримки ВПО Волноваського району. Завдяки злагодженій роботі волонтерів вдалося охопити значну кількість людей, які потребують цієї допомоги. І, знаєте, познайомившись із бенефіціарами проєкту, відчула силу та гумор, з якими попри все живуть донеччани.

– Звідки ви?
– Бахмут, – твердо відповідає мені чоловік.
Питаю його ім'я.
– Олександр Сергійович, – каже.

І сміється, бо не Пушкін нині – наше все, а людяність та доброта.
Фото **Інеси АТАМАНЧУК**

НОВИНИ З МАТВІЙВСЬКОЇ ГРОМАДИ

Лавандові пригоди у запорізьких степах

МОЛОДЕ лавандинове поле, життя якому дали волонтери благодійного фонду «Меморі86» в етноселі запорізького Геленджика, на півночі нашої області, не дочекалось дощів. Та отримало нову порцію людського піклування.

Минулого тижня молоді рослини підгодували та полили. До роботи долучилися і десант від «Меморі86», і жителі Михайло-Лукашівської громади.

А от старше лавандове поле родини Сус з Матвіївки – запорізький Прованс, до якого кілька років їздили за святковими враженнями закохані, наречені, а також дитячі та дорослі екскурсії, взимку зазнало... перебільшеної

уваги опадів. “Коріння вимокло від дощів, а коли трохи оклигло, трапилось значне похолодання – і лаванда померзла...”, – розповідає **Тетяна Сус**, натхненниця і трудівниця лавандових запорізьких полів.

Та нині поле, де дійшли руки почистити, зеленіє. Та й ті кушечки, які поки що борються самостійно, прозоро натякають з-під сухих хвощів хазяйці: ми є, ми тут, ми живі...

Лаванду можна розсадити, взявши від коріння шматочок.

Лавандин має іншу природу: його можна вкорінити від паростка [до речі, так можна розмножувати і розмарин]. Тому треба долучатися, почистити поле від сухих гілок. А хмиз лавандовий дуже ароматний!

Тож нехай міцніше французька ароматна нотка у запорізьких степах. Найквітне молоді Sea of tranquility та відновлюється матвіївське лавандове поле родини Сус.

Інеса АТАМАНЧУК,
фото авторки

Дорога Кам'яне – Матвіївка – у «сумному стані»

Закінчення. Початок – на 1-й стор.

Також ця автодорога має важливе значення для місцевих підприємців. Адже майже кожен третій двір займається підприємницькою діяльністю і, таким чином, наповнює бюджет громади. Поганий стан дороги значно ускладнює рух транспорту та створює небезпеку для водіїв. Капітальний ремонт дороги розпочали ще в грудні 2023 року, відремонтували лише два кілометри, але потім процес зупинився. Загальна вартість проєкту – 70 млн гривень.

За словами Олексія Гладишева, **голова Запорізької ОВА Іван Федоров**, який побував у громаді, запевнив, що ремонт дороги буде продовжено, оскільки вона активно використовується як для евакуації з лінії фронту, так і для логістики цивільних мешканців.

Олена АХІНЬКО

МАГАТЕ та «Росатом» дійшли згоди: перезапуск ЗАЕС «неможливий... за нинішніх умов»

ПРЕДСТАВНИЦЯ Greenpeace Green reconstruction of Ukraine Дарина Рогачук повідомила, що, згідно з інформацією з російського анклаву Калінінграда, генеральний директор Міжнародного агентства за атомної енергії [МАГАТЕ] Рафаель Гроссі заявив директору російської державної ядерної корпорації «Росатом» Олексію Ліхачову, що перезапуск реакторів на Запорізькій атомній електростанції неможливий за нинішніх умов. Під час зустрічі Ліхачов визнав, що він згоден з МАГАТЕ, і що “Росія наразі не планує перезапустити Запорізьку атомну електростанцію”.

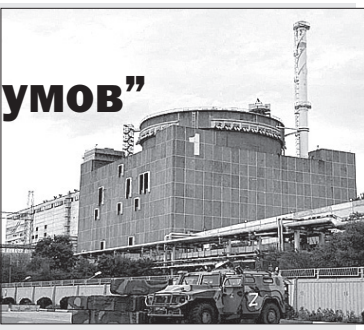
Російське інформаційне агентство «РИА Новості» також повідомило, що директор «Росатома» Ліхачов, погоджуючись з Генеральним директором МАГАТЕ Гроссі, заявив, що перезапуск “не є темою на сьогодні”.

що плани перезапуску реакторів у Запоріжжі є неприйнятними і неможливими”. Greenpeace також звернувся до МАГАТЕ з проханням надати детальне пояснення, за яких умов, на їхню думку, перезапуск був би можливим. Крім того, у травні Greenpeace попереджав, що в документах російського уряду, поданих до МАГАТЕ, містяться плани перезапуску реактора ЗАЕС, включно із наміром побудувати насосну станцію для перекачування води з річки Дніпро.

“Росія планувала перезапустити реактори на ЗАЕС, можливо, вже в грудні цього року – а тепер голова «Росатома» каже, що наразі таких планів немає. Генеральний директор МАГАТЕ надіслав повідомлення, що це неможливо. Але він також повідомив «Росатом», що для МАГАТЕ існує можливість працювати з Росією над створенням умов для перезапуску. МАГАТЕ не надало жодних пояснень щодо того, якими можуть бути ці умови. Давати сигнал Росії, що існує можливість перезапуску, безвідповідально. Під час повномасштабної війни та в умовах російської незаконної

окупації не існує жодних можливих умов, за яких перезапуск реакторів на ЗАЕС був би прийнятним або законним. Перезапуск реакторів на Запорізькій АЕС, як і будь-які інші управлінські рішення щодо роботи станції, може приймати лише легітимний регулятор, яким є Україна”, – заявив **фахівець з ядерної енергетики Greenpeace Центральної та Східної Європи [CEE] Шон Берні**.

Нагадаємо, Запорізька атомна електростанція була окупована та пошкоджена російськими збройними силами ще 4 березня 2022 року, і вона досі залишається під окупацією російських військових та «Росатома», російського ядерного регулятора. Робота шести реакторів зупинена, але є високий ризик виведення їх із ладу. Відсутня ліцензійна програма підтримки безпеки, є некваліфікований персонал, численні втрати зовнішньої електроенергії через російські обстріли, а також нестача підживлювальної води через

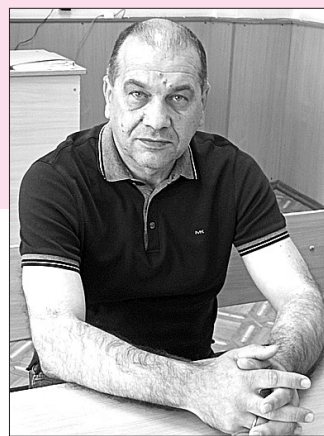
руйнування росією Каховської ГЕС 6 червня 2023 року і, як наслідок, осушення Каховського водосховища.

“Поки територія залишається під російською окупацією, немає жодного дня, коли мова може йти про перезапуск реактора на ЗАЕС. Загроза з боку Росії для Запорізької атомної електростанції залишається – оскільки вона продовжує свій ядерний шантаж України і всієї Європи. Реактори залишаються на краю прірви з точки зору безпеки, навіть без перезапуску – і єдиним рішенням цієї ядерної кризи є припинення Росією окупації станції та всієї української території”, – вважає **фахівець з ядерної енергетики Greenpeace Бельгії Ян Ванде Путте**.

Світлана ШКАРУПА

ГОЛОВА Запорізького регіонального відділення Асоціації міст України [АМУ], а також мер тимчасово окупованого міста Пологи Юрій Коноваленко розповів «МІГ» про актуальні проблеми місцевих громад під час війни, особливості роботи органів місцевого самоврядування після релокації з тимчасово окупованих територій та плани про відновлення зруйнованих ворогом міст та селищ.

Нові виклики перед громадами: допомога ЗСУ, релокація та відбудова

У пріоритеті – захист інтересів територій

За словами Юрія Коноваленка, головне завдання Асоціації міст України під час війни є незмінним – захист інтересів територіальних громад. У тому числі тимчасово окупованих, актуальні проблеми яких було розглянуто цієї весни на засіданні Секції АМУ з розвитку деокупованих і тимчасово окупованих громад.

Також одним із найважливіших завдань для АМУ залишається визволення з російського полону посадовців місцевого самоврядування. Наразі четверо голів громад досі перебувають у катівнях російських загарбників. Серед них і міський голова Дніпрорудненської міської ради [Запорізька область] Євген Матвеев, який у полоні з 13 березня 2022 року.

Правлінням АМУ було прийнято звернення до Президента України, уповноваженого Верховної Ради з прав людини, до СБУ, ГУ Міноборони, Координаційного штабу поведінки з військовополоненими з проханням посприяти поверненню викрадених колег. Але, на жаль, поки що визволити їх з полону не вдалося. Вирішення цього завдання ускладнюється тим, що посадовці не підпадають під статус військовополонених, тому їх зазвичай неможливо обміняти на російських полонених. Але позитивні приклади є. Зокрема, після одинадцяти місяців полону повернули додому заступника мера Енергодара Івана Самойдюка. Тож надія залишається.

Слід зазначити, що під час війни пріоритетом усіх громад є допомога військовим. Після забезпечення працівників зарплатою та утримання громадських установ першочергове завдання – спрямування коштів на потреби ЗСУ. Водночас вирішення цієї проблеми ускладнене неможливістю напряму закуповувати необхідні для військових речі та техніку за коштів місцевих бюджетів. Але завдяки ініціативі АМУ вже у травні необхідні зміни до Бюджетного кодексу було подано у профільному комітеті Верховної Ради України, і незабаром це питання буде винесено на загальне голосування. Тим часом, зазначає Юрій Коноваленко, усі 67 запорізьких громад перераховують кошти, призначені військовим, до Запорізької ОВА. А вже обласна адміністрація закуповує та передає нашим військовим частинам те, що їм найбільш потрібно. Наприклад, у травні було оголошено тендер на закупівлю 500 дронів. Загалом до кінця року в області за участі громад планують зібрати на потреби військовим 2,5 мільярда гривень.

Ще один виклик для місцевих громад спричинений прийнятими змінами до Податкового кодексу. Зокрема, «Укрзалізниця» надала пільги, згідно з якими вона не буде сплачувати податок на землю і нерухомість. А вже сплачені з початку минулого року кошти зарахували як переплату – на поточний рік. Тому зараз громадам доводиться ще й повертати ці суми. Слід зазначити, що цей податок спрямовувався виключно до місцевих бюджетів. У деяких громадах, де відсутні великі підприємства, саме податок на землю складав до 80-ти відсотків усього бюджету. Тож ті громади, хто має на своїй території залізницю, втрачають значні кошти. Наприклад, для Пологівської громади це 80 млн гривень, для Запоріжжя – близько мільярда. Щоправда, Урядом передбачена компенсація втрат від «військового» ПДФО. Але це не стосується тимчасово окупованих громад.

АМУ прийняла звернення до Уряду стосовно того, щоб було повернуто традиційну систему оподаткування. Але ця пропозиція поки що не пройшла.

Як у Запоріжжі працює команда посадовців Пологівської громади

Після початку повномасштабної війни дуже важливим і болючим для багатьох українців є питання відбудови на прифронтових, деокупованих територіях, а також майбутнє відновлення тих громад, які поки що під окупацією.

Юрій Коноваленко, мер окупованих Поліг, наразі проживає у Запоріжжі, як і більшість фахівців його команди. І вже зараз, наскільки це можливо, опікується планами майбутнього відновлення своєї громади.

– Пологівська міськрада зараз працює у Запоріжжі, – каже голова громади. – Це 50 фахівців. Ми повністю відновили роботу служби у справах дітей, підтримуємо зв'язок з нашими дітьми, зокрема, і з тими, хто перебуває на окупованих територіях. Об'єднали наших вчителів та дітей із 15-ти шкіл – заняття з ними проводяться дистанційно. Також дистанційно працюють робітники дитсадків зі своїми вихованцями. Тут, у Запоріжжі, діє і наша юнацька спортивна школа. Відновили роботу ЦНАПу. Надаємо усі послуги, в тому числі з оновлення даних військовозобов'язаних. Працює відділ соціального захисту. Ми затвердили багато соціальних програм – зокрема, для підтримки ВПО, військовослужбовців та поранених, що повертаються з фронту. Надаємо гуманітарну допомогу жителям громади, які виїхали з окупованої території.

За словами Юрія Коноваленка, до повномасштабного вторгнення на території Пологівської громади проживало понад 31 тисяча мешканців [з них 1700 – переселенці з Донецької області]. Після захоплення територій ворогом там залишилося близько 8000 осіб. У самих Пологах – 4000. У Запоріжжі тимчасово мешкає близько десяти тисяч полонівців. Навіть зараз, після понад двох років окупації, люди продовжують виїжджати, тікаючи від «руського миру» [так вчиняють 10-15 мешканців щомісяця]. Ті, кому вдалося вирватися з окупації, розповідають, що Пологи перетворилися на місто-привід. Електрику подають із перебоями, дуже обмежено. Як і воду. Газопостачання повністю відсутнє. Медичні послуги отримати практично неможливо, а тим, у кого немає російського паспорта, не надають навіть невідкладну медичну допомогу.

Підприємства, за винятком десятка крамниць, не працюють... Колективи деяких із них релокувалися на підконтрольну Україні територію. Але готові повернутися до рідних Поліг відразу після деокупації.

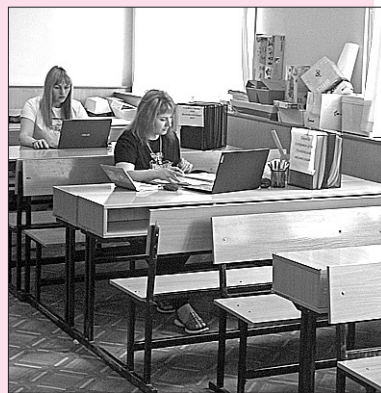
– Уряд прийняв Постанову щодо відшкодування пошкодженого та зруйнованого внаслідок російської агресії майна та процедури відновлення територій, – каже голова Пологівської громади. – Затверджено перелік громад, які підлягають відновленню – виключно після деокупації.

Алгоритм наступний. Після деокупації визначається територія для відновлення. Потім громада протягом двох місяців повинна розробити план відновлення. І вже тоді визначатися із джерелами фінансування.

За словами Юрія Коноваленка, наразі він має лише часткову інформацію про те, наскільки серйозно зруйноване його місто. Зокрема, відомо про пошкодження близько 20-ти відсотків житлових багатоповерхівок; усі 16-ти шкіл [деякі з них повністю зруйновані]. Також зруйновані ЦНАП і центральна районна лікарня, очисні споруди. Пошкоджені та пограбовані всі дитячі садочки. Наприклад, із садочка у селі Інженерне, який було капітально відремонтовано напередодні повномасштабного вторгнення, вивезли усе: зрізали бойлери, батареї опалення, забрали меблі.

– Попередній план відновлення для себе ми вже зробили. – каже Юрій Коноваленко. – Після деокупації обов'язково будемо відновлювати лікарню, ЦНАП, очисні споруди. Також треба облаштувати надійну систему опівіщення та укриття. Що стосується шкіл, то відбудовувати будемо не всі – десть третину з тих, що були в нас до повномасштабної війни. Про це треба казати чесно. Бо на відбудову тільки однієї школи [проект уже майже готовий] потрібно близько 40-а мільйонів гривень. А загалом лише на першочергові роботи по відновленню

треба 700 млн грн. Маємо надію, що нам допоможуть закордонні партнери. Але спочатку треба здобути Перемогу та дочекатися, коли усі території нашої Пологівської громади буде звільнено від російських загарбників.

Швейна майстерня для полонівців від закордонних партнерів

У рамках програми USAID DOBRE Пологівська громада безоплатно отримала сучасне швейне обладнання та облаштувала швейну майстерню.

– Це пілотний проєкт саме для тимчасово окупованих громад, – каже

представниця Пологівської громади. – Ми отримали побутові та промислові швейні машини, петельну машину, обладнання для вишивання тощо. Тут бажано можуть щось пошити для особистих потреб. Також будемо виконувати певні

замовлення на волонтерських засадах. Зокрема, виготовляти державні прапори. Наразі ми облаштували майстерню у Запоріжжі, але після деокупації наших територій «релокуємося» до Поліг.

Також завдяки партнерству з програмою USAID DOBRE Пологівська громада безоплатно отримала новий універсальний екскаватор-навантажувач вартістю 2,7 млн грн, автобус та декілька потужних генераторів.

Після деокупації громади уся ця техніка та обладнання будуть використовуватися для відновлення інфраструктури, пошкодженої внаслідок ворожих обстрілів.

**Запорізький пекар
Олег Огієнко –
один із тих, хто стояв
біля витоків створення
в нашому місті першої
мережі магазинів
крафтової продукції
«Солома».**

**А минулого року,
незважаючи на
складнощі воєнного часу
та близькість до фронту,
відкрив у Запоріжжі ще
один крафтовий
магазин-кафе –
вже під власним
брендом «Панібулка».
Ба більше, він зумів
перетворити
цей торговельний
майданчик на справжню
творчу лабораторію.**

**“Робота з хлібом – це те,
чого можна вчитися
все життя...”**

Сьогодні торговий бренд «Панібулка» – це понад півсотні найменувань різної випічки, не рахуючи інших кулінарних виробів. Увесь хліб випікається без ароматизаторів і барвників, на натуральній заквасці. Він не тільки смачний і ароматний, а ще й корисний. Олег Огієнко навчався цьому не один рік – і самостійно, перечитавши купу літератури, і на майстер-класах у визнаних пекарів.

Треба зауважити, що за базовою освітою Олег – дипломований юрист. І після закінчення вишу саме юриспруденція протягом чималого часу «годувала» майбутнього пекаря та приносила заробіток. Але паралельно він наполегливо опановував кулінарне мистецтво.

– Я з дитинства любив готувати, – зізнається Олег. – І поступово з домашнього рівня це захоплення перейшло на більш професійний. Я постійно вчився, проходив різні курси. Сьогодні маю сертифікати кухаря, кондитера та пекаря. Мабуть, більше мішка борошна перевів, поки «потоваришував» із тістом. А потім це настільки сподобалося, що стало головною справою мого життя.

За словами пекаря, він усвідомлено обрав для себе крафтовий напрямок – із використанням лише натуральних інгредієнтів. Навіть барвники виключно на натуральній основі – куркума, паприка, пюре з гарбуза, буряка, шпинату тощо. Плюс «живі закваски».

Спочатку свою продукцію постачав тільки в ресторани і кафе. Випікав удома – у звичайній квартирі житлової п'ятиповерхівки. Поступово кількість клієнтів збільшувалася, і «квартирних потужностей» стало не вистачати.

У підсумку Олег орендував відповідне приміщення в місті і зі своїм соратником-учнем Данилом Хмільовим облаштував окрему пекарню. Та продовжував вчитися.

– Робота з хлібом – це те, чого можна вчитися все життя, – каже Олег. – Різні школи, традиції тістознавства, різні рецепти та сировина. Я насамперед хочу вивчити традиції хлібопечення саме нашої області, Півдня України.

Пекар створює власний гастропростір і пече неймовірний хліб

Як приклад, пекар наводить приготування таких відомих у нас ласощів, як вергуни.

– У кожного регіону є свій рецепт цієї випічки, – підкреслює Олег. – Я їх роблю на основі гарбузового пюре. А як розпушувач додаю трохи горілки. У мене бабуся пекла такі вергуни. Це рецепт, який століттями передавався з покоління в покоління. Такі традиції потрібно берегти...

“Ми зрозуміли, що потрібно об'єднуватися”

Наполегливість, захопленість і завзята праця приносили свої плоди – асортимент розширювався, клієнтів ставало більше... Аж тут оголосили локдаун – у зв'язку з карантинними обмеженнями через КОВІД. Ресторани і кафе, основні замовники «Панібулки», закрилися. Залишився лише невеликий сегмент покупців, для яких випікали хліб «під замовлення». У такому ж незavidному становищі опинилися й інші запорізькі крафтовики, які до локдауну реалізовували свою продукцію переважно на ярмарках-фестивалях.

– Тоді ми зрозуміли, що нам, крафтовикам, потрібно об'єднуватися. І відкрили перший магазин крафтової продукції «Солома».

Цей проєкт успішно розвивається і зараз. Ба більше, після початку повномасштабного вторгнення відкрилося ще кілька магазинів «Солома». А минулого літа з'явився і магазин-кафе «Панібулка», де також представлена продукція багатьох запорізьких крафтовиків. Тих, хто свідомо не виїхав із прифронтового регіону [хоча була можливість і самим виїхати, і свій бізнес перевести у спокійніші локації] і продовжує працювати.

Зокрема, це натуральні ковбаси, шинка, тушонка і сири від «Маминої ферми» та фірми «Шмат м'яса»; перцеві соуси ТМ «ZaPalnichka»; натуральний мед ТМ «Чесний бджоляр» від

фронтовика Антона Пшеничного; солодощі від волонтерів і крафтовиків ТМ «Арті», «9 планета»; трав'яні чаї ТМ «Гурманіца»; дивовижна домашня консервація «Панночка» тощо.

І, звичайно ж, продукція ТМ «Панібулка». Крім хліба різних сортів, пиріжків і пирогів, це ще й напівфабрикати: котлети, тфтельки, млинці з начинкою, вареники, пельмені та хінкалі ручного ліплення. В асортименті також є дитячі пельмені – з різнокольорового тіста з начинкою із курки без гострих спецій; є й екзотичні пельмені-вареники – з начинкою із морепродуктів.

– Ми орендуємо площі, де достатньо місця для пекарні-кухні, невеличкої крамниці та окремо для кафе. У кафе можна замовити ту саму продукцію, що є в магазині, – зазначає Олег. – Причому все це розташовано у підвальному приміщенні, що за нинішніх умов великий плюс, бо гарантує безпеку і для співробітників, і для відвідувачів.

Також цієї весни власник «Панібулки» став одним з переможців конкурсу, який проводив Благодійний фонд «Посмішка ЮА» у партнерстві з місією JERU за підтримки Швейцарії, та отримав міні-грант на розвиток бізнесу – 45 тисяч гривень.

– На отримані кошти ми придбали дуже потрібну нам річ – шафу шокового замороження, – каже

Олег Огієнко. – Тож тепер наші напівфабрикати потрапляють на прилавок лише через 40 хвилин після приготування, а не за півдобу, як це було раніше.

Хіт продажів – хліб «Переможний»

Відразу ж після початку повномасштабної війни припинили працювати багато підприємств, зокрема, хлібозаводи. У ті дні в магазинах хліб розбирали миттєво, на всіх не вистачало. Але міні-пекарня «Панібулка» тільки збільшила обороти.

– Нам приносили борошно, цукор, олію наші ж клієнти, – каже Олег. – Дуже допоміг із сировиною Туристичний інформаційний центр. Ми встановили на вікнах пекарні світломаскування з картону і продовжували працювати. Ночами пекли хліб, який потім передавали до лікарні, перинатального центру, для переселенців. А вдень пекли хліб на продаж – щоб можна було оплатити оренду, комунальні послуги й утриматися на плаву. До цього ми випікали невеликі за вагою бул-

ки. Але тут, щоб встигнути зробити більше, стали випікати буханки вагою понад 600 грамів. Назвали цей хліб «Переможний».

Тоді ж власник пекарні вирішив, що ціна на цей хліб – незалежно від того, на скільки подорожчає сировина та інші інгредієнти, не підніметься ні на копійку і залишиться незмінною до самої нашої Перемоги. І сьогодні він коштує стільки ж, скільки коштував на початку повномасштабного вторгнення – 30 гривень.

До речі, десять відсотків від продажу кожної одиниці хліба «Переможний» іде на допомогу ЗСУ.

– Я акумулюю ці гроші і передаю волонтерам, яких добре знаю і яким довіряю. Можливо, це не такі великі донати, зате регулярні. Знаю, що гроші, які я передав, пішли на купівлю авто для наших воїнів, снайперської гвинтівки, польових аптечок тощо, – каже пекар.

Благодійні майстер-класи: вчимося готувати разом!

Ще одна ініціатива – благодійні майстер-класи для переселенців.

На першому такому заході, який відбувся в кафе «Панібулка» минулої осені, діти з Маріуполя вчилися випікати піцу. Мама трохи допомагала. Але здебільшого тільки спостерігала. Загалом усе було дуже позитивно й весело – адже інтерактивне спілкування за цікавою справою піднімає настрій і відволікає від тривожних думок.

Батькам теж дуже сподобалося. На їхнє прохання запорізький пекар провів ще один майстер-клас – уже для дорослих.

Власник пекарні, за потреби, має намір проводити подібні благодійні майстер-класи і надалі.

**Світлана ШКАРУПА,
фото авторки
та з відкритих джерел**
Закінчення – на 8-й стор.

Каховська ГЕС: відновити не можна залишити як є

Де поставити крапку у тесті на цивілізаційну зрілість?

НЕЩОДАВНО минула річниця від російського злочину всесвітнього масштабу – підриву Каховської ГЕС. До цієї сумної дати відбулося кілька подій і з'явилося багато публікацій, присвячених ключовому питанню: що робити зі зруйнованою греблею та висохлим водосховищем після звільнення українських територій? До дискусії долучилися урядовці, енергетики, науковці, екологи, представники громадських організацій.

Не стояли осторонь і запоріжці.

Письменники та екологи: “Великому Лугу – бути!”

У травні відбулася презентація другого видання книги «Повернення Дніпра» **запорізького журналіста, письменника, члена НСПУ, лауреата премії імені Івана Франка Костянтина Сушка**. У книжці обсягом у 90 сторінок ідеться про “долю нашого Великого Лугу, який на моїх очах спершу випіяли-вирубали до останнього кущика, а потім обскубану землю пустили під воду. Книжка про те, що принесло нам «Каховське море» упродовж 65-ти літ свого існування, і що стало внаслідок рашистського підриву Каховської ГЕС 6 червня 2023 року”.

У книжці подано також історію створення усього Дніпрового каскаду гідроелектростанцій, його плюси і мінуси, значне місце займають свідчення учасників затоплення плавнів. Наведено також результати наукових досліджень [друга половина літа – перша половина осені 2023 року] провідних українських екологів із Херсона, Умані, Дніпра, Кропивницького та Києва.

Навівши достатньо прикладів того, що створення «моря» майже від початку продемонструвало економічну провальність і мало більше негативних наслідків, ніж позитивних, автор та його численні однодумці доходять головного висновку: повернення 150-ти тисяч гектарів суші, із наступним зваженням її використання, це [після нашої перемоги над ерефєю] – головний поворот на шляху до виходу України із затьяжної кризи. Тож Великому Лугу – бути.

Урядовці: “Греблі – бути!”

Слід зауважити, що урядовці дотримуються іншої думки [і про це також говорить у своїй книзі пан Сушко]: Каховську ГЕС треба відновлювати. У минулому році з'явилася Постанова уряду «Про реалізацію експериментального проекту «Будівництво Каховського гідровузла на р.Дніпро. Відбудова після руйнування Каховської ГЕС та забезпечення сталої роботи Дніпровської ГЕС у період відбудови». Проект був розрахований на два роки, а у порядку його реалізації йшлося, що вона [реалізація] буде здійснюватися без проведення оцінки впливу на довкілля.

Ще влітку-восени 2023 року 15 громадських екологічних організацій, що об'єдналися у коаліцію «Каховська платформа», забили на сполох: таке рішення є порушенням міжнародних зобов'язань України, взятих у рамках Енергетичного співтовариства Організації економічного співробітництва та розробки, суперечить європейським підходам та ставить під загрозу залучення фінансування від міжнародних донорів на будь-яку діяльність стосовно відбудови постраждалого від катастрофи регіону.

А що нині? **Генеральний директор «Укренерго» Ігор Сирота** в інтерв'ю, опублікованому на сайті

Під час презентації другого видання книги Костянтина Сушка «Повернення Дніпра»

компанії, висловив упевненість у майбутньому відновленні Каховської ГЕС, потужність якої збираються збільшити майже удвічі. Щоправда, на це тепер відводять не два, а шість-сім років після деокупації. Вартість робіт оцінюється в 1,2 мільярда доларів. Як аргументи, наводяться такі факти:

“Україна втратила 35 відсотків прісної води, це найбільше водосховище, яке було в каскаді Дніпра.

Без цього об'єкту ми не можемо забезпечити питною водою чотири області та Крим.

Ця вода була основним джерелом зрошувальної води для аграріїв Херсонської, Миколаївської, Запорізької та Дніпропетровської областей.

Ми втратили судноплавство.

Ми втратили можливість постачати технічну воду на підприємства Кривого Рогу,

Нікополя та Марганця, а також наповнювати ставки-охолоджувачі для Запорізької АЕС.

І тому однозначно водосховище треба відновлювати”.

Світовий мейнстрім – спуск водосховищ з метою охорони природи

Водночас **член правління Української природоохоронної групи, завідувач кафедри ботаніки Херсонського державного університету Іван Мойсієнко** в інтерв'ю «Укрінформу» каже категорично: “ГЕС не треба відновлювати у такому вигляді, якою вона була, це проєкт середини минулого століття. З точки зору природи, водосховище було одноманітною і бідною екосистемою. Це майже стояча вода, яка дуже сильно цвіла. На дні водосховища була така собі «пустеля». Зникли цінні види риб”.

Сьогодні водосховище вкрите молодими деревами

Зруйнована гребля

Пан Мойсієнко наголошує, що зараз мейнстрім – це руйнування дамб та спуск водосховищ з метою охорони природи. ЄС взяв на себе зобов'язання до 2030 року звільнити від дамб 25 тисяч кілометрів річок. І трагічна подія минулого року обертається іншим боком:

“Наші спостереження за моніторинговою ділянкою на Кам'янській Січі та аналіз космічних знімків показали, що нині на місці колишнього Каховського водосховища маємо різні водойми: широкі, досить швидкоплинні русла, вузькі протоки, ерики, озера різного розміру. На очах у геометричній прогресії розвивається біорізноманіття. А верба, яка виросла на цій території, – скільки вона вже вуглекислого газу вивела з атмосфери! Тобто, ми вирішимо досить багато питань стосовно екології, якщо не будемо відновлювати ГЕС”.

Щодо господарських питань, то пан Мойсієнко вважає, що треба змінювати систему поливу, не використовувати старі радянські технології: “Коли ми запровадимо сучасний економний полив, тоді не стане потреби в такому водосховищі”.

Доктор біологічних наук Анна Куземко серед верболізу

За словами Івана Мойсієнка, експерти розглядають варіанти побудови кількох маленьких водосховищ, зокрема, для потреб підприємств Кривого Рогу та Запорізької АЕС. Мова про те, аби зробити водосховище площею не 215 тисяч га, а 15 тисяч га, залишивши 200 тисяч га Великому Лугу.

“Я впевнений, що ці способи є – забезпечити людей водою і, разом із тим, не відновлювати Каховське водосховище в тому вигляді, в якому воно було. Я за компромісний варіант”.

Міндовкілля каже, що має попередні напрацювання

в умовах змін клімату

У цій ситуації порадувала позиція Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, яку висловив **перший заступник міністра Олександр Краснолуцький** під час пресконференції в Укрінформі до річниця підриву Каховської ГЕС.

За його словами, при Міністерстві створено робочу групу, яка напрацьовує план заходів з відновлення довкілля [про дмбу не згадується]. До її складу увійшли провідні українські фахівці та науковці в галузях лісорозведення, збереження біорізноманіття, водного господарства, ґрунтознавства, хімічної безпеки. До роботи в рамках спеціальної міжнародної місії також були залучені експерти із США, Нідерландів, Швейцарії, Швеції, ЮНЕП/ГРІД-Женева, ФАО, Бернської конвенції, Конвенції з біологічного різноманіття, Угоди зі збереження афро-євразійських видів мігруючих тварин, Водної та Рамсарської конвенцій.

“Маємо попередні напрацювання, які обов'язково будуть обговорені з громадськістю. Ці стратегічні рішення будуть слугувати забезпеченню водної, продовольчої та енергетичної безпеки України в умовах її повоєнного відновлення та зміни клімату”, – зазначив Олександр Краснолуцький.

Хочеться вірити, що Україна за допомогою міжнародних партнерів [бо кошти на відбудову надходять від них] ухвалить із часом виважене та мудре рішення. І в тесті на цивілізаційну зрілість поставити крапку на правильному місці.

“Дніпро... Як істинний батько, він пробачив своїм безталанним дітям за вчинену над ним наругу й довірливо повертається. І ми не можемо, не маємо права зрадити його вдруге, – такими словами завершує книгу «Повернення Дніпра» Костянтин Сушко. – Який основоположний момент ми ще не згадали? Правильно – розчистка лівобережної частини Херсонщини та інших областей України від московської погані. Отож...”

Ганна ЧУПРИНА

Не кинути і не сказати: “Тпрусь!” – тільки любити та піклуватися

ТЕАТРАЛЬНИЙ ДЕНЬ, яким завершили сьомий сезон у Запорізькому театрі «СВІЯ», був присвячений людяності у ставленні до тварин. У фойє театру була представлена галерея портретів кішок та собачок, яких підбрали, врятували та викупували у притулку «Шанс».

Як вірні поціновувачі, ми змогли долучитися до всіх чотирьох вистав та програми перфомансів, яка відбулася на відкритому повітрі [завбачливо закритому від спеки зеленим «дахом-сіткою»].

Під час перфомансу і сталася, мабуть, кульмінація. Бо коли актори театру «СВІЯ» намагалися донести свої меседжі світу: “Не випробуйте ліки та косметику на тваринах”, “Не виснажуйте свійських тварин”, “Не знущайтеся над тваринами у цирку”... – дівчатка-глядачки гірко заплакали, обійнявшись. Бо зайці із закриваленими вухами, собаки-безхатченки, зморений віслючок [всі – актори театру] були такі переконливі, що... їх мав би взяти під опіку Гренпреасе. Та довелося нам. І глядачі напували водичкою та втішали «звірів».

Та не сльози були метою перфомансів і вистав! Про це, представляючи перший спектакль – прем'єру «Нас не кинули», рішуче сказала **головна режисерка Світлана Ємець**. Всі вистави цього дня – дієві та життєствердні, тому – “ніяких рожевих шмарклів”.

Ми втерли носа і дивилися...

Як Пес Брауні, Бірманська Кішка Марго, Папушка По, мовчазний Золотий Риб та Пацюк Стюпа залишилися одні, бо господарі втекли від війни...

“Що будемо робити, якщо люди не повернуться?” – “Давайте попри все залишатися ТВАРИНАМИ...”

Тому вони шукають, як прогудувати Золотого Риб... Заспокоюють одне одного, випускаючи кігтики іронії.

Пес, прислухаючись до вибухів за вікном, шукає пояснену: “Може, будують щось”... – “Нову планету”, – похмуро жартує кицька.

Здоровий цинізм замість шмарклів нагадує про людську відповідальність за життя тих, хто живе з нами поруч.

І ми не плакали, ми сміялися. Бо, повернувшись на дві фатальні сцени назад, склеївши акваріум для Риб, всі вижили і дочекались хазяїв: “Нас не кинули!”

Друга вистава «Тпрусь! Або історії kota Філофея» оновлюється вже не вперше, бо актори щороку дорослішають. І з кожним роком нова компанія котів-акторів збирається на даху, щоб засудити людей, які сказали своїм вихованцям заборонене слово «Тпрусь!» – та викинули з дому напризволяще... І люди визнають свою неправість, вибачаються, забирають додому Кицю, Фунтика... Добра хазяйка знаходиться навіть для розбишаки Мурзика. А наприкінці вистави до нього підійшла яскрава дівчина та привітала із успіхом: “Я – Мурзик. Це й моя роль три роки тому”.

Котяча тема у театрі «СВІЯ» триває. І додавши вражень від третьої вистави про «Кішку-біженця», за підсумками цього театрального дня глядачі зібрали 8000 гривень благодійних внесків. Це – на котів та песиків, якими опікується притулок «Шанс»: найці гроші їм та волонтерам полегшать життя.

Завершився театральний день прем'єрою вистави про людей у війні «За дверима» Вольфганга Борхерта варті окремої дорослої розмови, то продовжимо її у подальших числах газети.

Інеса АТАМАНЧУК,
фото **Миколи БАРИШЕВА**
Повністю – читайте
на сайті www.mig.com.ua

Пекар створює власний гастропростір і пече неймовірний хліб

Закінчення.

Початок – на 5-й стор.

Гастропрезентації на основі фудпейрингу

Олег Огієнко стверджує, що його магазин і кафе – не просто «торгова точка», а певний гастропростір. Тому він, спільно з експертом із вин Дмитром Іллічовим і запорізьким виробником крафтових вин Русланом Лопатко запустив проєкт гастропрезентацій на основі фудпейрингу.

– На жаль, і в магазинах, і в барах крафтові вина практично не продають. А ми представляємо найякісніші вина від місцевих виробників – причому під гастросупроводом, – пояснює креативний пекар і кулінар. – Це і є фудпейринг. Тобто поєднання нових гармонійних смаків і ароматів, коли до вина подають одну спеціально підібрану страву, і вони допомагають повному розкрити смак одне одного.

Але головне в таких презентаціях, за словами Олега, – це навіть не сама дегустація, а творчість і спілкування – на

теми про історію вин і кулінарії, про гастрономічні традиції різних країн, сімейні рецепти тощо.

Уже відбулося п'ять гастропрезентацій – на базі кафе «Панібулка» та бару Villa Del Vino. І цей проєкт продовжується.

Прийти на такі зустрічі можуть усі охочі, але при цьому потрібно оплатити вхідний квиток [у його вартість входить і сама дегустація з частвуванням]. Також у рамках гастропрезентацій проводяться аукціони запорізьких крафтових вин, а частина отриманих коштів спрямовується на потреби ЗСУ.

Світлана ШКАРУПА

ДИТЯЧІ СТУДІЇ

“Намалюймо янгола – і він нас вбереже...”

Реабілітацію творчістю пропонує Олександр Глухов у центрі Sovenok

У ВАЖКІ ЧАСИ найкраще – мати поруч коло споріднених людей. Тут я згодна із журналісткою з окупованої Донеччини Світлани Ткаченко, яка зі сльозами сказала на недавній зустрічі у Вінниці: “Найболючіше – це втрата соціальних зв'язків”.

І для мене безумовною цінністю є люди поруч, до яких лише повернішся – підтримають безумовно. Добре слово нині важить як діло. Бо тримає, впасти в розпач не дає.

Із Олександром Глуховим маю кілька перетинів на запорізьких життєвих дорогах. Перший – то Ірина Миколаївна Ласка, яка знала мистецтво та розуміла долю митців. Говорила: “Співчуваю художникам. Дав Бог талант – і живи з ним...”.

Років зо 15 тому, йдучи з нею на якусь мистецьку подію, перетнулися із Олександром, який ніс велику свою роботу. І я побачила ту ласку, з якою дивилася Ірина Миколаївна на свого колишнього учня [Ласка викладала історію мистецтв у Запорізькій художній школі та шостому училищі..., – авт.]. Згадуючи нині часи свого навчання, Олександр назвав ще кілька важливих для себе імен – це Микола Леля, Олександр Смородін, Антон Шеретов, Борис Чудновський... Потім, у кримські часи, до окупації, він брав уроки у Петра Столяренка, графіці вчився у Сергія Якутовича...

Олександр Глухов – художник, син ставелара.

Та... дав Бог талант – і живи з ним...

Ще одна іпостась його сучасного життя – це уроки. У Центрі нейрокорекції, реабілітації та розвитку Sovenok він веде дитячу студію.

Його дітям потрібна корекція здоров'я. До повномасштабної війни – малечі з діагнозом ДЦП та аутизм. Нині це ще – нажахані бомбами, із порушенням сну та поведінки, травмовані війною діти.

Порозуміння із малечю триває через мистецтво, розповідає Олександр: “Аутисти – це інопланетяни посеред людей, які зазвичай чудово розуміють одне одного та своїх батьків... До таких дітей можна дотягнутися через мистецтво. Коли вони малюють, формують щось важливе для себе, заспокоюються, посміхаються, настає довіра та порозуміння”.

Приходить на студію й діти, яких налякала та травмувала війна: “Ходила на заняття Аня. Її родина потрапила під бомбардування. Дівчинка була ніби скута страхом, погано рухалась, боялась, що нікому не потрібна... Я запропонував помалювати янгола-охоронця, який буде її оберігати... Вже на другий урок Аня почала посміхатися, каже: “Знаю, що янгол мене не покине, завжди буде поруч”. Стало легше за декілька уроків...”.

Дівчинці із булімією він показав, що худнути – це не її бажання, а вплив ззовні. Малювали павука, через якого вона ніби й втрачала вагу...

“Я дивлюсь на дитину – і відчуваю, що їй потрібно, – каже Олександр. – Мене втішає, що завдяки внутрішній енергії художника я можу допомагати”.

Інеса АТАМАНЧУК,
фото **Олександра ГЛУХОВА**
Повністю читайте
на сайті www.mig.com.ua

Генеральний директор Геннадій ДЕРИБАС

ГАЗЕТА «МИГ»
Виходить з 12 листопада 1939 р.
[до 1 січня 1991 р. –
«Комсомолец Запоріжжя»].
Засновник і видавець:
ТОВ «Газета «МИГ»

приймальня: (061) 787-52-11;
служба розповсюдження: (061) 787-51-41;
E mail редакції: postmaster@mig.com.ua Web-сторінка: www.mig.com.ua
Рекламна служба газети «МИГ»: (067) 610-64-24, 787-51-94, 787-50-44,
rs@mig.com.ua, reklama@mig.com.ua

Редакція виплачує гонорари лише за замовлені матеріали.

НАША АДРЕСА: м. Запоріжжя, пр. Соборний, 152, 5-й поверх.
Зупинка міського транспорту: «Площа Пушкіна».
Адреса для кореспонденції: а/с 8030, м. Запоріжжя, 69095.
Газета виходить раз на тиждень щочетверга. Обсяг 2 д.а.
Друк офсетний. Індекс 61098. Тираж 15000 прим.
Газета зареєстрована в Південно-Східному міжрегіональному управлінні Міністерства юстиції [м.Дніпро] 31.03.2020.
Свідоцтво ДП №1327-602-ПР.
Зам. № 2400110

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за підбір і точність наведених фактів і цитат, економіко-статистичних даних, власних імен, географічних назв та інших відомостей, а також за розголошення даних, які не належать до відкритих публікацій. Редакція може публікувати статті в порядку обговорення, не поділяючи точку зору автора. Відповідальність за достовірність реклами несуть рекламодавці. Використання матеріалів, опублікованих на сторінках газети та сайту «МИГ», можливе лише за згодою редакції.

Листування з читачами – тільки на сторінках газети. Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються. В опублікованих програмах телепередач можливі зміни.

Співробітники «МИГ» – гуманісти. Якщо ви знайшли в номері нашої газети помилки та неточності, сприймайте, будь ласка, це правильно: є люди, для яких пошук друкарських помилок – велике задоволення. І лишати їх цього – не гуманно.

Дякуємо, що ви нас читали!

Номер
підписано до друку
19.06.24
об 11.00.

Кольороподіл і друк
ТОВ «Український Друк».
м. Запоріжжя